Hukuk Bölümü 2008/396 E., 2008/346 K.

- **İDARİ YAPTIRIM TÜRLERİ**
- **YARGI MERCİİLERİNİN UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNE BAŞVURMALARI**

- 222 S. İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU [Madde 59]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 19]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 27]

"İçtihat Metni"

Mersin İl Özel İdaresi Mali İşler Daire Başkanlığı'nın 26.10.2007 gün ve 9212 sayılı işlemi ile, velisi olduğu Z. Ç.'in okuluna devam etmemesi nedeniyle 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 56/a maddesi gereğince davacı adına Valilik Makamı'nın 1.2.2007 gün ve 59 sayılı Oluru ile idari para cezası verildiği bildirilmiştir.

Davacı, para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

MERSİN 2. SULH CEZA MAHKEMESİ; 15.1.2008 gün ve Müt.:2007/1728 sayı ile, itiraz eden dilekçesiyle Mersin İl Özel İdaresine izafeten Mersin Valiliği'nin 26.10.2007 tarih ve 298/9212 sayılı tahakkuk eden idari para cezasına itiraz ederek kararın yasaya aykırı olduğunu iddia ederek Mahkemelerine başvurmuş ise de, 222 sayılı Kanun'un 59/6 maddesi uyarınca ve 5560 sayılı Kanun'un 31. maddesi ile değişik 5326 sayılı Kanun'un 3/a maddesi uyarınca itirazı inceleme görevinin idare mahkemesine ait olduğundan itirazın yetkili idare mahkemesine yapılmasının icap ettiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı, bu kez, söz konusu idari para cezasının kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

MERSİN 1. İDARE MAHKEMESİ; 10.7.2008 gün ve E:2008/1045 sayı ile, davacı B. Ç. tarafından, velisi olduğu kızı Z. Ç.'in okuluna devam etmemesi nedeniyle 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 56/a maddesi gereğince davacıya 830,00YTL idari para cezası verilmesine ilişkin Mersin İI Özel İdaresi'nin 26.10.2007 günlü, 298/9212 sayılı işleminin iptali istemiyle Mersin İl Özel İdaresi'ne izafeten Mersin Valiliği'ne karşı dava açıldığı, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesi ile değişik 3, 16 ve 27. maddelerinden ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 59/6. maddesinden söz ederek, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu uyarınca verilen para cezalarına karşı yapılacak itirazlarda idare mahkemesinin görevli olduğuna ilişkin hükmün kanun metninden çıkarıldığı, dolayısıyla bu değişiklik sonrasında dava konusu uyuşmazlıkta öngörülen para cezasına karşı açılmış veya açılacak davalarda görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümlerinin dikkate alınacağının anlaşıldığı, olayda, çocuğunu okula göndermediğinden bahisle 222 sayılı Kanun uyarınca davacıya verilen 830,00YTL para cezasının iptali istemiyle Mersin 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde açılan davada yapılan inceleme sonucunda anılan Mahkemenin 15.1.2008 günlü, Müt. No:2007/1728 sayılı kararıyla davanın görüm ve çözümünün Mahkemelerinin görev alanında kaldığından bahisle davanın görev yönünden reddedildiği, anılan kararın 28.3.2008 tarihinde kesinleştiği, bunun üzerine iş bu davanın açıldığının anlaşıldığı, bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin 1. bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varıldığı, bu nedenlerle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli merciin belirlenmesi için dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine, adı geçen Mahkemece yapılacak inceleme sonucuna göre davanın incelenmesinin bekletilmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Habibe ÜNAL, Nüket YOKLAMACIOĞLU, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 17.11.2008 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği...

..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ahmet BEŞİNCİ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 222 sayılı Kanun'un 56. maddesinin (a) bendi uyarınca verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

5/1/1961 gün ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 56. maddesinde, "Muhtarlıkça veya mülki amirce yapılan tebliğe rağmen çocuğunu okula göndermeyen veli veya vasi veya aile başkanlarına okul idaresince tespit edilen çocuğun okula devam etmediği beher gün için onmilyon lira idari para cezası verilir. Bu para cezasına rağmen çocuğunu okula göndermeyen veya göndermeme sebeplerini okul idaresine bildirmeyen çocuğun veli veya vasi veya aile başkanına üçyüzmilyon lira idari para cezası verilir" denilmiş, 59. maddesinin altıncı fıkrasında da, bu Kanunda yazılı olan idari para cezalarının o yerin en büyük mülki amiri

tarafından verileceği, verilen idari para cezalarına dair kararların ilgililere 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edileceği, bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebileceği, itirazın, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmayacağı, itiraz üzerine verilen kararın kesin olduğu, itirazın, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılacağı, bu Kanuna göre verilen idari para cezalarının 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunacağı öngörülmüşken, bu fıkra, 23.1.2008 gün ve 5728 sayılı Kanun'un 284. maddesiyle, "Bu Kanunda yazılı olan idarî para cezaları mahallî mülkî amir tarafından verilir" şeklinde değiştirilmiştir. 5728 sayılı Kanun hükümleri 8.2.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Olayda, para cezasının kaldırılması istemiyle dava açılmış olup; 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nda yapılan değişiklikle idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde "(1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır" denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterildiği durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nda idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Mersin 1. İdare Mahkemesi'nce yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile Mersin 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 15.1.2008 gün ve Müt.:2007/1728 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 17.11.2008 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.